29/12/2019

Η Παναγία η Νιαμονίτισσα της Χίου

/ Ορθόδοξες Προβολές

Λίγα χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα του νησιού, στους πρόποδες του Προβάτιου όρους, προβάλλει το πιο αξιόλογο μοναστήρι της Χίου, η παλαίφατη Νέα Μονή. Το πατριαρχικό αυτό σταυροπήγιο, με τα βασιλικά χρυσόβουλα και τα περίφημα ψηφιδωτά, είναι οχυρωμένο από φυσικά και τεχνητά τείχη και πύργους, τμήματα των οποίων σώζονται μέχρι και σήμερα.

Οι κτιριακές εργασίες της μονής άρχισαν το 1034 από τους χιώτες ασκητές Νικήτα, Ιωσήφ και Ιωάννη. Πολύτιμο συμπαραστάτη στην προσπάθειά τους αυτή είχαν τον βυζαντινό αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Θ’ τον Μονομάχο.

Στα ιστορικά της μονής είναι διάχυτη η παράδοση για τη θαυμαστή εύρεση της Παναγίας Νιαμονίτισσας. Αυτή τη θαυματουργή εικόνα ανακάλυψαν μέσα σε πυκνό δάσος οι τρεις κτήτορες, τριγυρισμένη από αδιαπέραστα βάτα και χαμόκλαδα.

Η θεία μορφή της Θεοτόκου παριστάνεται σε μια ιδιότυπη και μοναδική στάση: δεν

κρατά στα χέρια το θείο Βρέφος, αλλά εικονίζεται όρθια, με ανοιχτή τη μητρική αγκαλιά και τα πόδια σε στάση βηματισμού.

Η ιερή εικόνα της Νιαμονίτισσας σώζεται συχνά η ίδια θαυματουργικά από πυρκαγιές, αλλά και σώζει από σφαγές, επιδρομές και λοιπές περιπέτειες, που δοκίμασε η Νέα Μονή στην ιστορική διαδρομή της.

Ο χρυσοχόος. Κάποτε οι μοναχοί ανέθεσαν σ’ ένα χιώτη χρυσοχόο να επενδύσει με χρυσό ένα μέρος της ιερής εικόνας, για να την προφυλάξουν από τη φθορά. Ο εκκλησιάρχης την τοποθέτησε στον κυρίως ναό, και ο τεχνίτης άρχισε την εργασία με ευλάβεια.

Ξαφνικά ακούει μια γλυκιά φωνή να του λέει ψιθυριστά:

– Ελαφρά χτύπα, ελαφρά· να’ χεις την ευχή μου, γιατί η εικόνα είναι παλαιά!

Σηκώνει τα μάτια ο χρυσοχόος και βλέπει μια μεγαλόπρεπη γυναίκα με ολόχρυση φορεσιά. Δεν πρόλαβε να τη ρωτήσει ποια ήταν, γιατί μπήκε αμέσως στο ιερό βήμα από τη νότια πύλη. Τρέχει να την προφτάσει, αλλά Εκείνη είχε εξαφανιστεί. Μπαίνει στο ιερό, και τότε αναγνωρίζει στη μορφή της πλατυτέρας τη γυναίκα, που πριν από λίγο του είχε φανερωθεί.

Η καμπάνα. Το καμπαναριό της Νέας Μονής μοιάζει με τετράγωνο πύργο και υψώνεται σχεδόν τριώροφο μέχρι τον θόλο του καθολικού. Είναι στεγασμένο με μολύβι και στολίζεται στην κορυφή με ωραίο σιδερένιο σταυρό. Αρχικά είχε τέσσερις καμπάνες και δύο πολυτελέστατα ρολόγια. Όλα όμως εξαφανίστηκαν το 1822 από τις ασιατικές ορδές.

Κάποτε μια από τις μεγαλύτερες καμπάνες ράγισε. Οι μοναχοί τη φόρτωσαν σ’ ένα βενετσιάνικο πλοίο και την έστειλαν στη Βενετία για να την ξαναχύσουν.

Το πλοίο ταξιδεύοντας χτυπήθηκε από ένα κουρσάρικο των πειρατών του Βαρβαρόσσα και κινδύνεψε να βουλιάξει. Οι ναύτες, στη δύσκολη εκείνη στιγμή, επικαλέστηκαν τη βοήθεια της Παναγίας Νιαμονίτισσας. Ύστερα έσπασαν ένα κομμάτι από την καμπάνα, το έβαλαν για μπάλα στο κανόνι και χτύπησαν το εχθρικό πλοίο. Το χτύπημα ήταν καίριο και το πειρατικό βυθίστηκε.

Το βενετσιάνικο καράβι συνέχισε το ταξίδι κι έφθασε στον προορισμό του. Ο καπετάνιος, από ευγνωμοσύνη για τη σωτηρία τους, έφτιαξε με δικά του έξοδα την καμπάνα και την πρόσφερε στην Παναγία. Λέγεται μάλιστα πως η καμπάνα αυτή ήταν η πιο μελωδική απ’ όλες.

Το ξύλο και το σχοινί. Ένα χιώτικο καράβι, ταξιδεύοντας, συνάντησε μεγάλη

θαλασσοταραχή. Ο καπετάνιος, μπροστά στον κίνδυνο, φώναξε με τη θερμή νησιώτικη πίστη του:

– Παναγιά μου Νιαμονίτισσα, σώσε μας! Και σου τάζω μια λαμπάδα τόσο ψηλή, όσο το κατάρτι του πλοίου!

Δεν πρόλαβε να τελειώσει το λόγο του, και βλέπει πάνω στην αφρισμένη θάλασσα την ίδια τη Θεοτόκο, να κρατά στο χέρι ένα ξύλο κι ένα σχοινί. Ύστερα βυθίστηκε στο κύμα.

Αμέσως η τρικυμία κόπασε και το πλοίο προσορμίστηκε σώο στο λιμάνι. Εκεί, με μεγάλη τους έκπληξη, ανακάλυψαν στα ύφαλά του μία τρύπα. Η τρύπα αυτή ήταν φραγμένη μ’ ένα κομμάτι ξύλο κι ένα κομμάτι σχοινί…

Το θαύμα της Παναγίας ήταν ολοφάνερο. Αμέσως ξεκίνησαν όλο το πλήρωμα γεμάτοι ευγνωμοσύνη για τη Νέα Μονή. Προσκύνησαν τη θαυματουργή εικόνα, πρόσφεραν το τάμα τους, μια πελώρια λαμπάδα, κι άφησαν στον εξωνάρθηκα το σωτήριο ξύλο και το σχοινί, τα οποία σώζονται εκεί μέχρι και σήμερα.

Για την ίδια αιτία, καθώς λέγεται, υπάρχει στον εξωνάρθηκα κι ένα σφουγγάρι. Με τη χάρη της Νιαμονίτισσας το σφουγγάρι αυτό έφραξε τη σχισμή ενός ιστιοφόρου πλοίου, που κινδύνευε να καταπονιστεί.

Το μουλάρι. Τον 17ο αιώνα, καθώς σημειώνουν ξένοι περιηγητές, η Νέα Μονή αριθμούσε 100 έως και 150 μοναχούς, κι έμοιαζε με μικρή πόλη. Ανάλογος ήταν και ο αριθμός των υποζυγίων για τη μεταφορά των πολλών εισοδημάτων.

Κάποτε ένας προσκυνητής από τη Μυτιλήνη παρέδωσε στον βουρδουνάρη – επιστάτη των ζώων– της Νέας Μονής ένα φορτίο λάδι για το μοναστήρι. Ο βουρδουνάρης φόρτωσε ένα μουλάρι και ξεκίνησε.

Όταν έφτασαν στο εκκλησάκι του αγίου Φανουρίου, σε μια κακοτοπιά, το ζώο παραπάτησε και γκρεμίστηκε στο βάραθρο μέχρι το ποτάμι. Ο βουρδουνάρης, βέβαιος πως σκοτώθηκε, δεν ασχολήθηκε περισσότερο μαζί του. Διηγήθηκε όμως στους μοναχούς το θλιβερό επεισόδιο.

Δεν πέρασε πολλή ώρα κι ακούστηκαν στην πύλη της μονής χτυπήματα και χλιμιντρίσματα. Τρέχει ο πορτάρης ν’ ανοίξει και αντικρίζει το μουλάρι που είχε γκρεμιστεί. Το πιο θαυμαστό ήταν, πως είχε φορτωμένα στην πλάτη τα τουλούμια με το λάδι ακέραια. Ο πορτάρης το έβαλε μέσα και το ξεφόρτωσε. Τότε όμως συνέβη το εξής παράδοξο: Το ζώο έπεσε αμέσως στη γη νεκρό. Είχε εκπληρώσει την αποστολή του.

Η ευλαβής δωρήτρια. Κάποια ευλαβής χιώτισσα, από το χωριό Καλιμασσιά, αφιέρωσε όλη την περιουσία της στη Νέα Μονή. Κάποτε όμως αρρώστησε και βρέθηκε σε μεγάλη οικονομική ανάγκη. Τότε οι συγγενείς της, αντί να τη βοηθήσουν, την εγκατέλειψαν και την πίκραιναν με λόγια σκληρά:

– Ας έρθει, της έλεγαν, να σε κοιτάξει η Νέα Μονή, αφού της έγραψες την περιουσία σου.

Εκείνη δεν έπαυε να προσεύχεται θερμά στην Παναγία ζητώντας τη βοήθειά της. Κι ένα βράδυ, μέσα στον πόνο και την απελπισία της, βλέπει στον ύπνο της μια γυναίκα. Η γυναίκα αυτή την πλησίασε, την παρηγόρησε και μεταξύ άλλων της είπε:

– Μη φοβάσαι. Η ασθένειά σου θεραπεύτηκε. Πάρε αυτό το φλουρί και θα φροντίζω εγώ για σένα.

– Ποια είσαι; ρώτησε η άρρωστη.

–Είμαι η Νέα Μονή.

Με τα λόγια αυτά ξύπνησε η γυναίκα θεραπευμένη, κρατώντας στο δεξί της χέρι το φλουρί. Πήγε στο μοναστήρι, διηγήθηκε τ’ όνειρό της στον ηγούμενο Άνθιμο και του παρέδωσε το φλουρί, που της είχε χαρίσει η Παναγία.

Θαυμαστά γεγονότα. Όταν το μοναστήρι μετατράπηκε σε γυναικείο, οι μοναχές έζησαν ορισμένα θαυμαστά γεγονότα:

Το 1959, τα μεσάνυχτα της 4ης Απριλίου, χτύπησαν χαρμόσυνα οι καμπάνες. Χτυπούσαν μόνες τους ενώ συγχρόνως έβγαινε από την εκκλησία μια εκτυφλωτική λάμψη.

Αρκετές φορές κινούνται μόνα τους τα καντήλια μπροστά στη θαυματουργή εικόνα και συχνά, ενώ οι μοναχές ψάλλουν στο αναλόγιο, ακούγονται βήματα στο ιερό, δυνατοί θόρυβοι και γλυκύτατες ψαλμωδίες. Οι ψαλμωδίες αυτές, καθώς βεβαιώνουν οι αδελφές, ακούγονται κυρίως όταν ψάλλεται η Θ’ ωδή, το “Άξιον

εστί” και οι χαιρετισμοί της Παναγίας.

Με τα θαυμαστά αυτά σημεία η Νιαμονίτισσα κάνει αισθητή την παρουσία της στο μοναστήρι και μεταδίδει χαρά και παρηγορία στη μοναστική αδελφότητα.

Από το βιβλίο: ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ. Ιερά Μονή Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής 2014, σελ. 26.